

Izvēlies valsts dotētu sabiedrisko transportu!

Izvēlies valsts dotētu sabiedrisko transportu!

Pēdējā gada laikā ir palielinājies sūdzību skaits par gadījumiem, kad starppilsētu un vietējās nozīmes maršrutos autobusu un mikroautobusu šoferi rupji izturas pret pasažieriem, neizsniedz biļeti par braucienu vai nepiešķir atlaides pasažieru kategorijām, kuras tiesīgas tās saņemt. Analizējot un izvērtējot šīs sūdzības, kļūst skaidrs - vairumā gadījumu pasažieri neatskārš, ka izmanto neregulāro (tautā saukto „nelegālo”) pārvadātāju pakalpojumus, kuri nepilda valsts pasūtījumu attiecīgajā maršrutā, nesaņem valsts dotācijas pasažieru pārvadājumu veikšanai un tādēļ nav spiesti ievērot nosacījumus, kas attiecas uz regulāriem pasažieru pārvadājumiem. Šie pārvadātāji, kuri būtībā māna pasažierus un met ēnu uz regulāro pārvadājumu veicējiem, īpaši aktīvi izvēršuši savu darbību tieši pēdējo gadu laikā.

Kādēļ izveidojusies šāda situācija?

Līdz ar valsts ekonomiskās aktivitātes pazemināšanos pasažieru plūsma visa veida maršrutos strauji saruka, radot 25% kritumu. Turklāt valsts budžeta dotācija sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanai pagājušā gada laikā tika vairākkārtīgi pārskatīta un samazināta gandrīz par trešdaļu. Šo apstākļu ietekmē nācās veikt vērienīgas izmaiņas starppilsētu nozīmes maršrutu shēmā gan aizstājot vilcienu satiksmi ar autobusu satiksmi (un otrādi) maršrutos, kur tie dublējas, gan samazinot reisu skaitu, gan pielāgojot atsevišķus autobusu maršrutus jaunajai situācijai. Vērienīgās izmaiņas skāra visus Latvijas reģionus un pasažieriem nācās pielāgoties pārmaiņām, kas notika lēni un nelabprāt. Tas radīja nišu neregulāro pārvadājumu veicējiem. Izmantojot situāciju un pasažieru neapmierinātību, viņi ienāca tirgū, taču neaprobežojās tikai ar to pasažieru uzņemšanu, kas cieta samazināto reisa skaitu dēļ. Tāpat kā regulāros pārvadātājus, arī „nelegālus” vairāk saista lielas cilvēku plūsmas, tādēļ tie neorganizē pasažieru pārvadāšanu nerentablajos maršrutos, bet veic pasažieru uzņemšanu īsi pirms rentablo regulāro reisu atiešanas, tādējādi jūtamī samazinot valsts dotētā transporta ienākumus. Šeit jāatzīmē, ka no visiem Latvijā reģistrētiem autobusu maršrutiem par rentabliem var uzskatīt vien aptuveni 10%. Pārējos maršrutos pasažieru plūsma nav pietiekama, lai ieņēmumi no pārdotajām biļetēm nosegtu ar sabiedriskā transporta organizēšanu saistītos izdevumus. Tādējādi, lai autobusi kursētu arī attālākos lauku apvidos, nerentablie maršruti tiek dotēti no valsts budžeta.

Kā atšķirt regulāro no neregulārā?

Kamēr darba grupās un kompetentajās iestādēs tiek spriests par neregulāro pārvadātāju darbības ierobežošanas iespējām, ikviens pasažieris, zinot savas tiesības

un pieņemot pareizo lēmumu, var labvēlīgi ietekmēt izveidojušos situāciju. Tādēļ pasažierim jābūt informētam un jāzina, kā atšķirt regulāro pārvadātāju no neregulārā. Regulārajiem reisiem Autotransporta direkcija vai attiecīgais plānošanas reģions piešķir maršruta numuru – tas tiek novietots autobusā pie vējstikla. Starppilsētu nozīmes maršrutos tie ir četrzīmju numuri, kas sākas ar ciparu 7, bet vietējās nozīmes maršrutos – četrzīmju numuri, kas sākas ar ciparu 3, 5 vai 6. Turklāt katram autobusa šoferim, kas veic valsts vai plānošanas reģiona pasūtījuma izpildi, līdzi jābūt attiecīgās iestādes izsniegtam apliecinājumam. Izmantojot regulāros pārvadājumus, pasažierim nav savlaicīgi jāpiesaka savs brauciens pa telefonu. Biļeti braucienam valsts dotētā transportā savlaicīgi var iegādāties interneta vietnē www.bezrindas.lv vai autoostu kasēs.

Kādēļ vēlams izmantot tieši valsts dotētu transportu?

Ja arī neregulārais pārvadātājs pasažierim izsaka naudas izteiksmē mazliet izdevīgāku piedāvājumu, ir vairāki apstākļi, kas jāizsver pirms izšķirties tam par labu:

- Tikai valsts dotētā transportā pienākas braukšanas maksas atlaides noteiktām pasažieru kategorijām.
- Labs serviss, laipna un godīga attieksme pret pasažieri var tikt garantēta tikai regulārajos pārvadājumos, jo direkcija un plānošanas reģioni veic pasūtījuma izpildītāju uzraudzību un kontrolē pakalpojuma kvalitāti atbilstoši līguma nosacījumiem.
- Ja pasažieris izšķiras par labu neregulārā pakalpojuma sniedzējam, regulārais pārvadātājs negūst ieņēmumus, tādēļ valstij jāatvēl tam lielākas dotācijas zaudējumu segšanai vai jāpārskata reisu efektivitāte un jāķeras pie kārtējās nepatīkamās optimizācijas.

Aicinām ikvienu pasažieri kārtīgi izvērtēt visus augstākminētos apstākļus un, izvēloties pārvadātāju, pieņemt lēmumu, kas atmaksājas gan īstermiņā, gan ilgtermiņā!